

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ» МОЗ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора, члена-
кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука**

**«РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»
У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ
ОСВІТІ УКРАЇНИ»**

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

**21-22 травня 2015 року
м. Тернопіль**

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2015

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКОМУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ» ЯК ЗАСІБ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

В.Д. Марковський, В.М. Сінайко, О.В. Васильєва, С.М. Потапов, О.В. Крайненко, А.О. Олійник, О.Г. Балюк
Харківський національний медичний університет

IMPLEMENTATION OF THE LAW OF UKRAINE, «HIGHER EDUCATION ACT», AS A MEANS OF INTERNATIONAL INTEGRATION OF HEALTH CARE WORKERS

Реферат. У статті розглядаються деякі питання імплементації Закону України «Про вищу освіту» в Харківському національному медичному університеті (ХНМУ). Автори обґрунтовують введення підготовки до складання міжнародного іспиту Cambridge English Language Assessment-Level B2 як складової частини атестації викладачів ХНМУ, які займаються науково-дослідницькою роботою, що створить умови для збільшення мобільності медичних працівників у майбутньому.

Abstract. The problem of implementation of the law of Ukraine, «Higher Education Act», in Kharkiv National Medical University (KhNMU) is considered in the article. The authors substantiate that introduction of training for the international examination, Cambridge English Language Assessment-Level B2, being a constituent element of appraisal of the teaching personnel in KhNMU, who do scientific research, will provide conditions for their academic and occupational mobility in the future.

Вступ. Управління розвитком потенціалу суб'єктів господарювання систем в умовах глобальних змін має важливе значення для оптимальної роботи медичних ВНЗ України [1]. Згідно з рейтингом «Глобального індексу інновацій» за минулий рік серед 142 країн світу Україна входить до десятки країн з найбільшою кількістю студентів та у двадцятку – за кількістю іноземних студентів [2]. Якщо подивитися «Глобальний індекс конкурентноспроможності» то серед 144 країн Україна посідає 25-е місце за наявністю наукових кадрів. При цьому 2 млн. (4,4 %) українців – це студенти, але міжнародні відрядження або стажування за кордоном у 2013-2014 навчальному році з них мали тільки 4 тис. студентів.

Новий Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (далі – Закон), який набув чинності з 6 вересня 2014 р., передбачає встановлення нових основних правових, організаційних, фінансових засадів функціонування системи вищої освіти, створення умов для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів (ВНЗ), поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного інноваційного розвитку країни та створення умов для збільшення мобільності студентів і викладачів.

Варто зазначити, що відповідно до пункту 14 частини 2 статті 36 Закону з 6 вересня 2014 р. вчені ради всіх ВНЗ мають право приймати остаточні рішення про визнання іноземних документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання під час прийняття на роботу педагогічних, наукових, науково-педагогічних та інших працівників, а також під час зарахування студентів на навчання [3].

Виходячи з наведеного та враховуючи те, що реалізація ВНЗ зазначеного автономного права має кореспондуватися з відповідним обов'язком держави в особі Міністерства освіти і науки України щодо визнання цих дипломів, наукових ступенів і вчених звань під час процедур ліцензування, акредитації освітніх програм, створення спеціалізованих вчених рад, присвоєння вчених звань тощо, Міністерство освіти і науки України рекомендує визнавати на першому етапі реформування системи вищої освіти лише ті дипломи, наукові ступені та вчені звання, що видані (присуджені) «зарубіжними університетами» (іноземними вищими навчальними закладами) держав-членів Організації економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development).

Згідно з пунктом 17 частини 1 статті 13 Закону Міністерство освіти і науки України «затверджує за погодженням із Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти порядок визнання здобутих в іноземних ВНЗ ступенів вищої освіти та наукових ступенів і проводить

процедуру їх визнання, крім випадків, передбачених цим Законом». Цей загальний Порядок визнання буде поширюватися на осіб, які не працевлаштовуються на посади наукових чи науково-педагогічних працівників і не вступають на навчання до ВНЗ. У такому випадку суб'єктом визнання цих ступенів є держава в особі Міністерства освіти і науки України і «визнання» таких дипломів чи наукових ступенів матиме юридичну силу на всій території України (незалежно від місця працевлаштування чи навчання) [3].

У рамках цього Закону згідно з проектом Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання затверджених рішень вчених рад щодо присвоєння вчених звань», вчені звання доцента та професора буде присвоюватися працівникам ВНЗ та наукових установ, які можуть підтвердити знання англійської або іншої іноземної мови (крім регіональних мов та мов меншин) шляхом надання міжнародного сертифікату відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не менше B2) або іншого документа про навчання (стажування) у країні, що входить до Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та/або Європейського союзу.

Висновки. Враховуючи, що за останні роки в Харківському національному медичному університеті (ХНМУ) значно збільшилась кількість іноземних студентів, при цьому більший відсоток їх – це англомовні студенти 6 факультету [4], ми вважаємо доцільним ввести підготовку до складання міжнародного іспиту Cambridge English Language Assessment-Level B2 як складової частини підготовки та атестації викладачів ХНМУ, що займаються науково-дослідницькою роботою. Вільне знання англійської мови дозволить, з одного боку, покращити навчально-педагогічний процес на 6 факультеті ХНМУ з підготовки іноземних студентів, з іншого – створити умови для збільшення мобільності викладачів (отримання міжнародних грантів, участь у наукових форумах та стажування закордоном тощо). Усе це надасть умови для подальшої міжнародної інтеграції українських медичних працівників до ОЕСР та/або Європейського союзу в майбутньому.

Література

1. Можливість практичного застосування закону єдності аналізу і синтезу у медичному ВНЗ на прикладі Харківського національного медичного університету / Д.І. Маракушин, С.М. Потапов, О.В. Васильєва // Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління функціонуванням та розвитком економічних систем в умовах глобальних перетворень». – Харків. – 2014. – С. 163-166.

2. Інноваційний розвиток промисловості як складова структурної трансформації економіки України. – К. : НІСД, 2013. – 71 с.

3. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – ст. 2004.

4. Особливості організації навального процесу для англійських студентів у вищих медичних навчальних закладах /

Д.В. Кацапов, О.В. Крайненко, О.В. Васильєва [та ін.] // Матеріали XLVII навчально-методичної конференції «Організація навчального процесу студентів з різними кваліфікаційними рівнями підготовки в ХНМУ». – Харків, 2013. – С. 12-15.

ПРІОРИТЕТИ ОСВІТИ У ВИМІРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

О. В. Медянова, Н. В. Кривцова, В. Т. Головчук

Одеський національний медичний університет

Вступ. Високошвидкісні трансформаційні процеси інформаційного суспільства накладають певні вимоги до особистості професіонала та його компетентності, яка трактується як «динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність» [1, Ст.1. п.13]. При цьому від професіонала кваліфікації магістра сьогодення вже вимагає не тільки професійні знання та вміння, ай «інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності» [1, Ст.1. п.19].

Основна частина. Основоположники теорії інформаційного суспільства (Р. Арон, Д. Белл, П. Дракер, Е. Тоффлер) відзначають, що на зміну індустріальному суспільству, яке виникло в результаті промислової революції XIX ст., наступив постіндустріальний етап, що створюється інформаційною революцією. Для даної фази розвитку суспільства основним ресурсом стає вже не капітал, як раніше, а інформація та технологія [5]. Характерною ознакою інформаційного етапу є «софтизація» усіх підрозділів суспільства, тобто «домінування живого знання, яке дістало назву «м'якого товару» (soft-ware) над уречевленим знанням – «жорстким товаром» (hard-ware)» [2, 50]. Це означає: а) переваження у професійній діяльності інформаційних потоків у вигляді живого знання над безпосереднім впливом на предмет діяльності; б) активний обмін інформацією стає обов'язковою навичкою сьогоденного професіоналу; в) висока швидкість старіння інформації потребує від професіоналу сформованого інноваційного потенціалу та навичку самоосвіти [5].

В свою чергу ці трансформаційні зміни висувають принципово нові вимоги до системи освіти: а) зміщення основного акценту із засвоєння обсягами інформації на опанування засобами безперервного набуття нових знань та вміння вчитися самостійно [4]; б) опанування навичок роботи з великими масивами різномірної інформації, формування цілісних моделей інформаційних пластів, тобто формування в процесі навчання самостійного, інноваційного типу мислення [3, 4]; в) доповнення традиційного принципу «формування професійних знань, умінь та навичок» принципом «формування професійної компетенції» [1]; г) гуманітаризації та індивідуалізації освіти [4], як умова формування як формування адекватної соціалізації, так і особистісних якостей професіоналів, здатних оприлюднити всі вимоги професійної компетентності у форматі інформаційного суспільства.

В напрямку актуальних пріоритетів сьогоденної освіти в ОНМедУ здійснюється психологічний супровід навчання майбутніх медиків, а саме:

а) розвиток вищих типів мислення (візуального та модельного типів) студентів-медиків під час занять гуманітарного блоку дисциплін чи в індивідуальному режимі в межах психологічної служби [4];

б) тренуються навички «живого знання»: вміння практичної реалізації теоретичних знань в інноваційному

руслі: в межах СНТ та елективних курсів «Соціологія», «Тренінг спілкування», «Психологія спілкування» студенти виконують практичні дослідження за обраною темою, актуальність якої вони самостійно обґрунтовують з урахуванням майбутньої професійної спеціалізації;

в) здійснюється діагностика [3] та розвиток інноваційного потенціалу особистості студентів та аспірантів: в межах СНТ та аспірантських занять.

В межах загальнодержавної програми «Здоров'я-2020: Український вимір», за напрямом «Психічне здоров'я» та НДР кафедри за темою «Методологічні проблеми розробки нової теорії психіки та ноетики в контексті постнекласики» (державний реєстраційний номер 01080U11002) було проведено дослідження зв'язків між показниками інноваційного потенціалу особистості і соціальної адаптивності [3]. Аналіз отриманих результатів дозволив стверджувати, що соціальна адаптивність особистості та задоволеність життям в цілому пов'язані з виразністю інноваційного потенціалу та його реалізацією при організації власного життя ($r=, ??0,01$), а так само з позитивно – диференційованим ставленням особистості до нової інформації і наявністю можливості її адекватною, ініціативно – перетворюючої оцінки ($r=, ??0,01$). Позитивне ставлення до нової інформації сприяє емоційній стійкості в стресових ситуаціях ($r=, ??0,01$), готовності особистості долати невдачі і досягати мети ($r=, ??0,01$), супроводжується розвитком здатності виділяти смислосущі, об'єктивно значущі фактори. Тоді як негативно – генералізоване ставлення до нової інформації свідчить про неготовності особистості змінюватися, супроводжується зниженням її емоційної стійкості в стресових ситуаціях, може бути сигналом несприятливої життєвої ситуації в цілому. Поведінка в адаптаційній ситуації особистості з вимушено – пристосовним типом реалізації інноваційних можливостей адекватної оцінки нового явища характеризується хаотичністю, є тенденції до дезадаптивності і невротизації. Ініціативно – перетворюючий тип реалізації інноваційних можливостей адекватної оцінки нового явища супроводжується зростанням емоційної стабільності респондентів та їхньої здатності передбачати розвиток подій і активно впливати на них з метою досягнення успіху або запобігання невдачі, діяти продуктивно і ефективно. Зростання осмислено – інтенсивної реалізації різних інноваційних можливостей супроводжується зростанням здатності тонко помічати впливають в новій соціальній ситуації фактори, не випускаючи з уваги значущі, бачити суть речей, розуміти справжні причини різних подій, вчинків інших людей, знаходити в складних ситуаціях вірні рішення.

Висновки. Таким чином, сьогоденне завдання вищої медичної освіти є формування професійних компетентностей майбутніх медиків завдяки розвитку вищих форм мислення, живого зв'язку теоретичних та практичних вмінь та інноваційного потенціалу майбутніх професіоналів. Позитивно – диференційоване ставлення до нової інформації та ініціативно – перетворювальний тип взаємодії людини зі світом сприяє зростанню адаптаційного потенціалу, тоді як негативно – генералізоване ставлення до змін і вимушено –